

Rusreformen

Blå Kors slutter seg til rusreformens målsetting om overflytting av ansvaret for samfunnets reaksjon på bruk og besittelse av illegalerusmidler til eget bruk fra justissektoren til helsesektoren. Men med en viktig forutsetning, at reformen fylles med et innhold som gjør at man styrker den forebyggende innsatsen. Blå Kors har en forventning om at reformarbeidet skal bidra til at vi lykkes bedre med å redusere nyrekruttering til narkotikamiljøer og at færre unge skal falle utenfor på grunn av narkotikabruk. Blå Kors er fornøyd med at regjeringen tydelig slår fast at det fremdeles skal være forbud mot narkotiske stoffer, og vil advare på det sterkeste mot at det skapes uklarhet om dette.

Blå Kors er landets største ideelle aktør innen rusbehandling. I vår 112-årige historie har vi alltid arbeidet med og for mennesker som strever med å mestre hverdagen sin. Vi har et spesielt fokus på de som er i en slik situasjon på grunn av egen eller andres rus- eller spillavhengighet. Forebyggende arbeid på individ- og samfunnsnivå har alltid vært viktig for Blå Kors. Vårt viktigste budskap i denne saken er også at denne reformen må lykkes med å styrke forebyggingsperspektivet i den norske narkotikapolitikken. Rusreformen må ha som mål at rusbruken holdes lav, særlig blant ungdom.

Avkriminalisering er ikke legalisering

Utvalget har en svært viktig jobb med å kommunisere tydelig og godt at bruk og besittelse av narkotiske stoffer er ulovlig og vil være ulovlig også etter at ansvaret er flyttet fra justis til helsesektoren. Det er urovekkende at mange ungdommer nå oppfatter at cannabis er legalisert. Politiet bekrefter det samme inntrykket. Det er ikke lett for mange å skjelve mellom legaliseringsbegrepet og avkriminaliseringsbegrepet. Blå Kors er bekymret for den stadig økede normaliseringen og bagatelliseringen av narkotiske stoffer.

For noen mennesker er ikke rusfrihet et oppnåelig mål. I det videre arbeid med rusreformen er det essensielt at samfunnet ivaretar disse menneskene med verdighet og sikrer at grunnleggende menneskelige behov blir ivaretatt, så som gode boligsosiale tjenester, godt tilgjengelige helsetjenester og adekvat oppfølging. Det finnes virkemidler, det trengs tilrettelegging.

Behandling

Rusavhengighet er en sykdom, og skal møtes med behandling. Et mangfoldig behandlingstilbud er derfor viktig. De som blir tatt for bruk og besittelse skal møtes av fagpersonell innen både rus- og psykisk helse. Blå Kors er opptatt av kvalitet i behandlingstilbudet som blir gitt.

Blå Kors forventer at behandlingstilbudet blir nok tilgjengelig og tilrettelagt når behovet er til stede. En metodisk utfordring her er å finne løsninger når behandlingsønsket ikke er i samsvar med behandlingsbehovet, og når geografiske utfordringer spiller inn. Tilgjengelighet

og kompetanse er nøkkelord. Blå Kors mener at for å lykkes må det være forpliktende tidsfrister for når de ulike oppfølgings- og behandlingstiltakene skal iverksettes.

Videre at vi må ha mulighet til å ilegge forpliktende oppfølgingsprogram for unge med begynnende rusproblem. Dette er vår beste mulighet til å hjelpe personer som kanskje ikke ønsker oppfølging der og da, men hvor det er et identifisert behov. Blå Kors er klare til å bidra, og vi håper ideell sektor satses på.

Politiets rolle

Narkotikakriminalitet viser seg i mange ulike former, fra enkeltbrukere til organiserte og internasjonale nettverk. Narkotikakriminalitet finansierer - og er tett knyttet til - annen kriminell virksomhet. I tråd med den internasjonale tilnærmingen til narkotika, skal innsatsen i Norge følge to hovedstrategier; tilbuds- og etterspørselsreducerende.

Politiet har høy kompetanse og er en aktiv aktør i det forebyggende arbeidet. Politiets forebyggende arbeid ute blant ungdom må fortsatt prioriteres selv om den foreslåtte politikkendringen gjennomføres. Blå Kors er veldig glad for at regjeringsplattformen slår fast at politiet fremdeles skal ha ansvar for å avdekke bruk og besittelse av narkotika. Det er også viktig for å kunne avdekke annen kriminalitet.

Blå Kors mener det er helt avgjørende at politiet fortsatt skal kunne ha mulighet til å etterforske bakover i forsyningskjeden og pågripe personer ved mistanke. Hvis bruk og besittelse flyttes fra strafferett til sivilrett, mister politiet noen av virkemidlene de har til å iverksette etterforskning. Da tenker vi særlig på muligheten til å ransake eller sjekke ut elektroniske spor. Dette vil raskt kunne utnyttes av kriminelle nettverk. Vi er bekymret for at kriminelle nettverk enklere vil kunne organisere salgsløpet sitt slik at de ligger under kvantumsgrensen som er avkriminalisert. På den måten kan det bli vanskeligere å ta bakmennene. Det må vi for enhver pris unngås. Omsetningslinjene må brytes.

Norge har svært få som bruker narkotiske stoffer sammenliknet med andre europeiske land, og vi har jevnt over et godt tilbud om lavterskeltilbud og behandling. Vi må holde fast ved det som fungerer i narkotikapolitikken; forbud, lav tilgjengelighet, lav sosial aksept for bruk, helsevesenets behandlingstilbud og midler til forskning for å sikre et kunnskapsbasert rusfelt.

Samtidig må vi fastholde som et grunnprinsipp i framtidens ruspolitikk; Det er alltid bedre å forebygge enn å reparere.

Tverrfaglig nemd

Skal vi lykkes med å opprettholde den allmennpreventive virkningen av forbudet, er det nødvendig at brudd på forbudet medfører en reaksjon eller oppfølging. Derfor bør alle dem som blir tatt for bruk eller besittelse møte en tverrfaglig gruppe/nemd som har kompetanse innenfor rus og psykisk helse. Blå Kors er opptatt av høy faglig kvalitet i nemda. Psykologer, ruskonsulenter, barnevernet, SLT-koordinatorer, ansatte ved henvisningsmotak i TSB og politiet i statlig sektor bør være aktuelle for en nemd. Skal reformen lykkes, er det en

forutsetning at nemda fungerer. I Portugal har vi dessverre sett at flere slike nemder legges ned. Da blir det vanskelig å nå hovedmålene til rusreformen.

Blå Kors er opptatt av at nemda må ha full oversikt over hvilke tilbud som er tilgjengelig, selv om det kan være utfordrende å løfte dette opp. Nemda skal ha kompetanse til å vurdere hvilke tiltak som skal iverksettes. For å lykkes er det derfor helt avgjørende at det er kort ventetid fra avdekking til det første møte med helsevesenet. En annen viktig faktor er viktigheten av å kunne skreddersy individuelle oppfølging rundt den enkelte bruker. Da blir det også enklere å tak i underliggende årsakene til rusbruk. For barn og unge bør det være et krav at foreldre og foresatte møter i nemda sammen med den som skal inn til samtale.

Reaksjoner

Blå Kors er opptatt av systemet legges opp på en slik måte at det venter en reaksjon som er tilpasset den enkeltes situasjon ved brudd på oppfølgingstiltakene som er blitt gitt. Hvis ikke vil reformen raskt vannes ut, og ende opp som legalisering. Blå Kors er opptatt av de unges situasjon. Her må nemdene ha mulighet til å kunne gi forpliktende oppfølging. Det må tidlig settes inn ressurser som kan bidra til å hjelpe den enkelte ut av et uheldig mønster. Denne løsningen ligner dagens ungdomskontrakter. Ved brudd på oppfølgingstiltakene skal det gis en reaksjon. Gebyr og oppføring i et register, kan være mulige løsninger.

Når det gjelder tunge brukere så bør de møtes med solid helsehjelp. Men for å lykkes enda bedre vet vi at botilbud og aktivitetstilbud er viktige faktorer. Den totale livskvaliteten må økes for å bidra til en livsendring. Gebyrer vet vi at fungerer dårlig for denne gruppen. Blå Kors ber derfor utvalget se på andre reaksjoner.

For brukere som verken kam kategoriseres som tunge rusavhengige eller unge, bør brudd på oppfølgingstiltakene møtes med gebyr som en minimumsreaksjon. For å lykkes er det viktig at kapasiteten i både poliklinisk- og døgnbehandling økes, slik at responstiden blir kort fra avdekking til hjelpetilbud.

Med vennlig hilsen

Jan Elverum, generalsekretær
Blå Kors Norge